

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/s-t/tadeusz-antoni-skinder/56986,Tadeusz-Antoni-Skinder.html>
2024-07-16, 13:41

płk dypl. piech. **Tadeusz Antoni Skinder**. Urodzony 20 VI 1897 na stacji Kotielnikowo (Kaukaz) – syn Wacława, urzędnika administracyjnego kolei rosyjskich, i Marii z Dudzińskich, polonistki. Po powrocie rodziny do Warszawy uczęszczał do gimnazjum im. Staszica, uzyskał maturę jako eksternista w Wilnie w 1921 r. Przed I wojną światową, będąc w gimnazjum, brał czynny udział w harcerstwie (ps. „Stary Dzik”). Od grudnia 1914 był uczniem Wolnej Szkoły Strzeleckiej. W sierpniu 1915 na krótki czas był aresztowany przez Niemców, po wypuszczeniu jeszcze w tym samym miesiącu wstąpił do baonu warszawskiego POW, a następnie do grudnia 1915 służył w 5 p.p. I Brygady Legionów. Od grudnia 1915 do stycznia 1919 służył w POW, do listopada 1917 był komendantem obwodu sierpeckiego Okręgu VI POW. Od listopada 1917 do listopada 1918 był instruktorem Szkoły Podoficerskiej Obwodu Ia POW. Od 1 XI 1918 do 15 XII 1918 służył jako komendant Oddz. Kurierskich przy KN 3 POW, a od 15 XII 1918 w POW w Wilnie m.in. jako kierownik wywiadu przy XI Okręgu POW i komendant Obwodu Wilno POW. Brał udział w Samoobronie Wilna, za co awansowany został na stopień sierż.

Od połowy stycznia 1919 był dcą plutonu 1 komp. Mińskiego p.str. (86 p.p.), awansował 19 III 1919 do stopnia pchor. za akcję w obronie Słonima i został mianowany dcą 2 plutonu 1 komp. Od sierpnia do listopada 1919 uczył się w SPPIech. (kurs XV), po czym został dcą komp. w Mińskim p.str. (ppor. z 9 XII 1919). 31 XII 1919 został ranny podczas wypadu na stanowiska nieprzyjaciela. W lutym 1920 przeniesiono go do Oddz. II Sztabu MSWojsk. i wysłano na teren plebiscytowy Warmii i Mazur, gdzie prowadził wywiad, oddziały lotne, jako adiutant. Pozostawał na tym stanowisku do 1 VIII 1920, kiedy przydzielony został do Związku Obróńców Ojczyzny i wysłany na tyły armii bolszewickiej, aby prowadzić akcję dywersyjno-bojową (Białystok - Grodno - Wilno). Od 12 IX 1920 był dcą komp. maszynowej III baonu 86 p.p., brał udział w akcji gen. Żeligowskiego i wyzwoleniu Wilna. Następnie do września 1921 służył jako adiutant III baonu 86 p.p. Od września 1921 do czerwca 1922 był referentem pers. dowództwa 19 DP. W grudniu 1921 awansował do stopnia por. (ze starsz. od 1 VI 1919). Od czerwca do października 1922 służył jako adiutant 86 p.p. Od października 1922 do października 1924 był słuchaczem Oficerskiej Szkoły Topograficznej WIG w Warszawie. Awansował do stopnia kpt. 15 VIII 1924. Od listopada 1924 do marca 1926 był instruktorem terenoznawstwa w SPPIech. W tym czasie opublikował książkę pt. Busole kierunkowe. Opis użycia i zastosowanie (1926), będącą rozwinięciem artykułu z „Sapera i Inżyniera Wojskowego” z poprzedniego roku. Opublikował też artykuły Busola Bizarska („Przegląd Piechoty” 1930, nr 6.) i Praktyczne zastosowanie Kompasów („Przegląd Piechoty” 1929, nr 7).

Od kwietnia do sierpnia 1926 był referentem w Wydz. Kartograficznym WIG. Podczas

przewrotu majowego przebywał na kuracji w górach. Od sierpnia 1926 do czerwca 1927 dowodził 7 komp. II baonu 57 p.p. w Poznaniu. Od jesieni 1927 do jesieni 1929 był słuchaczem w WSWoj., gdzie uzyskał tytuł oficera dypl. Jesienią 1929 został mianowany kierownikiem Referatu Operacyjnego, a 1 III 1930 - szefem Oddz. Wyszkożenia w dowództwie KOP. W lutym 1931 został najpierw kierownikiem SR Wojskowego, a następnie szefem Oddz. Służby Granicznej dowództwa KOP, uzyskując opinię „wybitnego” od szefa Wydz. IIa. Mjr dypl. Stanisław Gano ocenił go m.in.: „doskonały organizator o dużym poczuciu rzeczywistości”.

Od stycznia 1932 do września 1937 był szefem Wywiadu KOP, w którym przeprowadził restrukturyzację w takim kierunku, że w rzeczywistości Wywiad KOP był jakby kolejnym wydziałem Wydz. Wyw. Oddz. II SG. Zintensyfikował akcję prowadzenia wywiadu na terenie ZSRS i zwalczania penetracji sowieckiej i prosowieckiej na terenach wschodnich RP. Szukał dróg wzmocnienia państwowości polskiej na Kresach, co doprowadziło do konfliktów z władzami administracyjnymi, np. z wojewodą wołyńskim, Henrykiem Józewskim. Od przełożonego w KOP, gen. S. Kruszewskiego, otrzymywał co rok opinię wybitnego. Ppłk S. Mayer w 1935 opiniował Skindera: „jeden z najlepszych oficerów wywiadowczych. Jednoczy w sobie wszystkie zalety umysłu i charakteru nieodzowne w służbie wywiadowczej. Obdarowany zdrową pomysłowością stosując koncepcje rozsądne i proste osiągnął w nader ciężkich warunkach pracy wywiadowczej na Rosję Sowiecką zupełnie dobre wyniki informacyjne. Ma dar montowania źródeł wiadomości i umysł informacyjny. Reprezentuje sporo krytycyzmu nie ztraca jednak koniecznego optymizmu w pracy. Ma zamiłowanie do służby wywiadowczej. Stale pracuje nad modyfikacją doświadczeń w tym dziale służby [...]. Oficer wyróżniający się”. Awansował do stopnia mjr. dypl. 1 I 1932.

Od września 1937 do września 1938 był dca III baonu 57 p.p. w Poznaniu, niejednokrotnie pełnił funkcję w/z dcy pułku. W krótkim okresie zyskał dobre opinie. Dowódca 14 DP, w skład której wchodził 57 p.p., ocenił, iż Tadeusz Skinder: „będąc bardzo dobrym I zcą dcy pułku, kandydat na dca pułku”. Jego dca pułku, płk. dypl. S. Grodzki, opiniował: „Wybitny typ dowódcy o wielkim rozmachu i zdolności do ryzyka. W działaniu cechuje go opanowanie nerwowe, umiejętność panowania nad podwładnymi i upór w wykonywaniu zadania. Taktycznie bardzo dobrze wyrobiony. Wybitne zdolności organizacyjne oraz prowadzenia Korp[usu] ofic[erskiego]. Wzorowa dbałość o żołnierza”.

W październiku 1938 został zcą szefa Wydz. Ha (Wywiad Ofensywny) Wydz. Wyw. Oddz. II SG. Właściwie w/z był szefem tego Wydz., ponieważ jego szef, ppłk. dypl. Wilhelm Heinrich, był rzeczoznawcą Oddz. II na procesie mjr. Jerzego Sosnowskiego.

19 III 1939 awansował do stopnia ppłk. dypl. i został szefem Wydz. Ha Wydz. Wyw. Oddz. II SG. Z wybuchem wojny przeszedł do Kwatery Głównej Naczelnego Dowództwa jako szef Wydz. Wyw. pierwszego rzutu Oddz. II Szt.NW i zca szefa (płk. dypl. Mariana Smoleńskiego) Oddz. II Szt.NW w pierwszym rzucie II Oddz. Dzielił losy Naczelnego Dowództwa, przekraczając granicę rumuńską rankiem 18 IX 1939. Najpierw przebywał w Vatra Dornei, a od 22 IX był internowany w ośrodku Tulcea. Szybko przedostał się do Bukaresztu, gdzie

został kierownikiem plac. wyw. w Bukareszcie z tym, że według projektu szefa Oddz. II Szt.NW, płk. J. Smoleńskiego, miał pełnić funkcję kierownika wywiadu polskiego na Bałkanach z zadaniem zbierania wiadomości spod okupacji sowieckiej i niemieckiej. Pułkownik Smoleński opiniował Tadeusza Skindera w listopadzie 1939 w następujący sposób: „Szef Wydziału Wywiadowczego, bardzo ideowy, o wielkiej wartości moralnej oficer, bardzo inteligentny, bardzo dobry organizator, systematyczny lubi ład i porządek w pracy, nie lubi improwizacji. Od 8 lat pracuje w wywiadzie KOP jako szef wywiadu, a od roku w centrali. Zna tylko język rosyjski. Został przeze mnie wyznaczony na kierownika połączonej akcji łączności z Krajem i wywiadu w Rumunii i na Węgrzech, z m.p. w Belgradzie. Obecnie jest w Rumunii, zdaniem moim winien być pozostawiony na stanowisku kierownika obu tych akcji”. Na skutek wprowadzenia nowej organizacji wywiadu przez Szt.NW w Paryżu Tadeusz Skinder został mianowany szefem Eksp. „R” Oddz. II Szt.NW, w grudniu 1939 zaprzysiężono go jako żołnierza ZWZ, wobec czego był też drugim zcą Komendanta Bazy Łączności ZWZ „Bolek” w Rumunii. Tadeusz Skinder używał ps. „Dzik”, a nazwiska paszportowego Tadeusz Boguszewski. Odpowiedzialny za wywiad na okupację sowiecką organizował szlaki przerzutowe osób, pieniędzy, broni. Był współautorem zdemaskowania działalności aferzysty Samsona Mikicińskiego. Jako legionista i osoba związana z przedwojenną dwójką 1 VI 1940 został zwolniony ze stanowiska, jak sam pisał za „kontakt z b. Rządem”. Przez Bałkany przedostał się do Palestyny, gdzie przez dwa lata pozostawał odsunięty z zasadniczej służby. Odmówiono mu przydziału do SBSK i Legii Oficerskiej. Natomiast został przydzielony do OZ SBSK, gdzie od września do grudnia 1940 był kierownikiem Referatu III Wyszkozenia Sztabu OZ SBSK. Oprócz redagowania obozowej gazetki miał niewiele do roboty. Od końca grudnia 1940 do kwietnia 1941 był szefem Oddz. III Sztabu OZ SBSK. Wówczas napisał wstęp do książki X. L. Łomińskiego pt. Szlakiem krwi i łez. Od kwietnia do października 1941 był dcą plutonu oficerskiego w Oficerskiej Stacji Zbornej Obozu Zapasowego (tzw. druga grupa), a następnie do końca roku - referentem wyszkolenia oficerskiego w OZ SBSK. Ostatecznie z końcem maja 1942 został przywrócony do służby i skierowany do nowo powstałej 3 DSK na dcę VI baonu strz. Karpackich, ale ostatecznie mianowano go dcą III baonu c.k.m., który zorganizował, wyszkolił i którym dowodził do lipca 1943. Następnie do grudnia 1943 był zcą dcy 2 BSK. Gen. B. Duch, dca 3 DSK, we wniosku awansowym dla Tadeusza Skindera napisał o nim: „Umysł pewny, zdolny do gruntownej analizy i syntezy. Charakter prawy - umięjący brać odpowiedzialność za swoje czyny. Bardzo zapobiegliwy i troskliwy o dobro oddziału. Oddawał całe swoje serce oddziałowi i dlatego też był bardzo lubiany mimo, że nie był pobłażliwy. Taktycznie doskonale się orientuje. Jest bardzo dobrze przygotowany do dowodzenia brygadą umocnioną wszystkimi rodzajami broni, to bardzo dobry kandydat na dowódcę wielkiej jednostki. Wybitny oficer.”

7 XII 1943 został mianowany przez NW, gen. Sosnkowskiego, zcą szefa Oddz. Inf.-Wyw. Szt.NW. Na nowym stanowisku pozostał do stycznia 1945. Wiosną 1944 zastępował szefa Oddz. Inf.-Wyw. Szt.NW podczas jego dwumiesięcznej podróży służbowej.

19 III 1944 awansował do stopnia płk. dypl. Jako zca szefa Oddz. Inf.- Wyw. m.in. miał

zadanie prowadzić linie inf. niezależnie od Brytyjczyków oraz przygotować projekt organizacji służby wyw. w powojennej Polsce. Postępująca choroba płuc spowodowała jednak, że od lata 1944 coraz częściej przebywał w szpitalu. Ostatecznie w styczniu 1945 przeniesiony został do dyspozycji szefa Oddz. Pers. Szt.NW i wysłany do Francji na kurację. Pozostawał we Francji, następnie Włoszech w dyspozycji szefa SG. We wrześniu 1946 z rodziną przyjechał do Anglii i wstąpił do PKPR. Od maja 1947 do grudnia 1948 był dcą 45 Grupy Brygadowej PKPR (Inspektor Obwodowy PKPR Blackshaaw Moor). Ostatecznie przeszedł do cywila w grudniu 1948.

Był jednym z pierwszych członków powstałego w 1947 Instytutu J. Piłsudskiego w Londynie i członkiem jego pierwszej Komisji Rewizyjnej oraz członkiem jednej z Komisji Historycznych. Jeszcze w PKPR poświęcił wiele czasu w organizowaniu opieki nad inwalidami i starszymi żołnierzami. Był współinicjatorem powołania polskiego osiedla w Penhros w pñ.-zach. Walii i jego pierwszym kierownikiem (od lipca 1949 do stycznia 1950). Pogarszający się stan zdrowia oznaczał coraz częstsze pobyty w szpitalach. Zmarł 22 I 1952 w 4 Szpitalu Polskim w Iscoyd Park koło Whitchurch (pochowany na cmentarzu w Wrexham).

Był żonaty z Janiną Boguszewską (1921), mieli córki Janinę (1922-1932), Teresę (1933) i syna Tadeusza (1930-1931).

Odnaczenia:

- Order Virtuti Militari ki. (nr 4971; 1921),
- Krzyż Niepodległości z Mieczami (1934),
- Order Orderu Odrodzenia Polski V ki. (1937),
- Krzyż Walecznych - trzykrotnie,
- Złoty Krzyż Zasługi,
- Srebrny Krzyż Zasługi,
- Krzyż Zasługi Wojsk Litwy Środkowej,
- Medal Wojska - czterokrotnie (1946),
- Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 (1928),
- Medal 10-lecia Odzyskanej Niepodległości (1928),
- Srebrny Medal Długoletniej Służby,
- Brazowy Medal Długoletniej Służby,
- Krzyż Kampanii Wrześniowej (pośm.),
- Defence Medal (bryt.),
- War Medal (bryt.).

Opracował: **Tadeusz Dubicki, Andrzej Suchcitz**. Tekst ukazał się w: *Oficerowie wywiadu WP i PSZ w latach 1939-1945, Tom I, Warszawa 2009, s. 248-252* .